COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 24.9.2025
COM(2025) 516 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

Raport intermediar privind implementarea Mecanismului pentru interconectarea Europei 2021-2027 pentru anii 2021-2024

I. Introducere

Articolul 22 alineatul (4) din Regulamentul (UE) 2021/1153 de instituire a Mecanismului pentru interconectarea Europei (MIE) pentru perioada 2021-2027[1] prevede obligația Comisiei de a prezenta rapoarte intermediare care să conțină informații referitoare la implementarea MIE și să clarifice dacă diferitele sectoare evoluează conform planului. Regulamentul MIE a fost adoptat în iulie 2021, la șase luni de la începerea cadrului financiar multianual (CFM) 2021-2027, iar acest prim raport intermediar va acoperi perioada 2021-2024.

Mecanismul pentru interconectarea Europei a fost creat pentru a construi, a dezvolta, a moderniza și a finaliza rețelele transeuropene în sectoarele transporturilor, energiei și digital. Conectivitatea transfrontalieră fără sincope este o condiție necesară pentru buna funcționare a pieței interne a UE. Aceasta promovează o mai mare coeziune economică, socială și teritorială și contribuie la îndeplinirea de către UE a angajamentelor pe termen lung privind decarbonizarea asumate în Pactul verde european. Programul actual este succesorul programului MIE 2014-2020 (MIE1) din CFM anterior. Bugetul financiar pentru punerea în aplicare a programului MIE 2021-2027 (MIE2) este de 33,7 miliarde EUR.

MIE este un instrument gestionat la nivel central. El este pus în aplicare cu ajutorul Agenției Executive Europene pentru Climă, Infrastructură și Mediu (CINEA) pentru sectoarele transporturilor și energiei și cu ajutorul Agenției Executive Europene pentru Domeniile Sănătății și Digital (HaDEA) pentru sectorul digital. El se bazează pe concurența dintre proiectele prezentate de promotorii de proiecte, cum ar fi administratorii de infrastructură sau întreprinderile private, în cursul cererilor de propuneri obișnuite din cadrul MIE. Această concurență asigură un nivel înalt de calitate în ceea ce privește pregătirea proiectelor și presiunea pentru realizarea la timp a acestora. Acest model de guvernanță garantează că fondurile MIE servesc priorităților stabilite în regulament. MIE este implementat prin programe de lucru multianuale care precizează calendarul cererilor de propuneri, subiectele acestora, bugetul orientativ și criteriile de selecție și de atribuire.

Transporturi:

În ceea ce privește sectorul **transporturilor**, MIE sprijină proiectele de infrastructură de interes comun legate de finalizarea și modernizarea rețelei transeuropene de transport (TEN-T) pentru a contribui la dezvoltarea unei rețele și a unei infrastructuri transeuropene de transport eficiente, interconectate și multimodale pentru o mobilitate inteligentă, interoperabilă, durabilă, favorabilă incluziunii, accesibilă, sigură și securizată. MIE vizează, de asemenea, adaptarea unor părți ale TEN-T pentru infrastructura de transport cu dublă utilizare, în vederea îmbunătățirii mobilității civile și militare. Bugetul alocat componentei MIE - Transporturi pentru perioada 2021-2027 se ridică la 25,8 miliarde EUR. O sumă totală de 11,3 miliarde EUR este alocată țărilor eligibile pentru a primi sprijin din Fondul de coeziune și 1,7 miliarde EUR pentru proiecte de mobilitate militară cu dublă utilizare.

[1] Regulamentul (UE) 2021/1153 al Parlamentului European și al Consiliului din 7 iulie 2021 de instituire a Mecanismului pentru interconectarea Europei și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1316/2013 și (UE) nr. 283/2014 (Text cu Text cu relevanță pentru SEE), JO L 249, 14.7.2021, p. 38.

Programul de lucru multianual al MIE – Transporturi, adoptat în august 2021[2] și modificat în iulie 2023[3], acoperă cererile anuale de propuneri din perioada 2021-2024. Din cauza suprasubscrierii ridicate a acestor cereri de propuneri, a maturității proiectelor și a creșterii inflației după invadarea Ucrainei de către Rusia, modificarea programului de lucru multianual a permis concentrarea la începutul perioadei a întregului buget disponibil în actualul CFM pentru cererile de propuneri din 2023 și 2024 din cadrul componentei MIE - Transporturi.

Energie:

Componenta MIE dedicată sectorului energetic (**MIE - Energie**) urmărește să dezvolte proiecte de interes comun și proiecte de interes reciproc în cadrul politicii privind rețelele transeuropene de energie (TEN-E)[4] pentru a integra în continuare piața internă a energiei, pentru a spori interoperabilitatea rețelelor la nivel transfrontalier și transsectorial, pentru a facilita decarbonizarea economiei și pentru a asigura securitatea aprovizionării. MIE - Energie ar trebui, de asemenea, să faciliteze cooperarea transfrontalieră în domeniul energiei, inclusiv pentru proiectele privind energia din surse regenerabile. MIE - Energie dispune de un buget de 5,8 miliarde EUR pentru perioada 2021-2027.

Primul program de lucru multianual pentru MIE - Energie a fost adoptat în august 2021[5]. Acesta a fost modificat în octombrie 2022[6] ca urmare a izbucnirii războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, cu scopul de a oferi asistență tehnică pentru studii suplimentare necesare pentru accelerarea sincronizării sistemului de energie electrică al statelor baltice cu rețeaua continentală europeană[7].

Regulamentul revizuit privind infrastructurile energetice transeuropene (TEN-E)[8] a intrat în vigoare în 2022. Acesta stabilește orientări pentru politica privind rețeaua transeuropeană de energie și procedura de selecție a proiectelor de interes comun (PIC) din cadrul UE și a proiectelor de interes reciproc (PIR) cu țări din afara UE[9]. Aceste PIC și PIR în materie de infrastructură reprezintă una dintre cele două categorii de proiecte eligibile pentru finanțare

---

[2] Decizia de punere în aplicare C(2021) 5763 final a Comisiei din 5 august 2021 privind finanțarea Mecanismului pentru interconectarea Europei – sectorul transporturilor și adoptarea programului de lucru pentru perioada 2021-2027.

[3] Decizia de punere în aplicare (2023) 4886 final a Comisiei din 25 august 2023 de modificare a Deciziei de punere în aplicare C (2021) 5763 final privind finanțarea Mecanismului pentru interconectarea Europei – Sectorul transporturilor și adoptarea programului de lucru pentru perioada 2021-2027.

[4] Astfel cum este definită în Regulamentul (UE) 2022/869 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 mai 2022 privind liniile directoare pentru infrastructurile energetice transeuropene, JO L 152, 3.6.2022, p. 45.

[5] Decizia de punere în aplicare (2021) 5791 final a Comisiei din 6 august 2021 privind finanțarea sectorului energetic în cadrul Mecanismului pentru interconectarea Europei și adoptarea programului de lucru multianual pentru perioada 2021-2027.

[6] Decizia de punere în aplicare (2022) 7393 final a Comisiei din 13 octombrie 2022 de modificare a Deciziei de punere în aplicare C (2021) 5791 final privind finanțarea sectorului energetic în cadrul Mecanismului pentru interconectarea Europei și adoptarea programului de lucru multianual pentru perioada 2021-2027.

[7] A se vedea: Finanțarea proiectelor de interes comun (europa.eu).

[8] Regulamentul (UE) 2022/869 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 mai 2022 privind liniile directoare pentru infrastructurile energetice transeuropene, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 715/2009, (UE) 2019/942 și (UE) 2019/943 și a Directivelor 2009/73/CE și (UE) 2019/944 și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 347/2013 (JO L 152, 3.6.2022, p. 45.

[9] PIR au fost introduse prin revizuirea Regulamentului TEN-E în 2022 și au fost eligibile pentru prima dată pentru a solicita finanțare în cadrul MIE - Energie în 2024.

din cadrul MIE - Energie (cealaltă categorie fiind proiectele transfrontaliere în domeniul energiei din surse regenerabile).

Această revizuire a aliniat Regulamentul TEN-E la obiectivul UE privind neutralitatea climatică pentru 2050, limitând eligibilitatea proiectelor de infrastructură de gaze la cele necesare pentru a pune capăt izolării energetice a Ciprului și a Maltei. De asemenea, a introdus noi categorii de proiecte: rețele electrice offshore, proiecte privind hidrogenul și electrolizoare. În urma revizuirii, în noiembrie 2023 a fost adoptată o nouă listă PIC și PIR, care identifică proiectele selectate din noile categorii și le face eligibile pentru a solicita finanțare din cadrul MIE începând cu 2024[10].

Un nou program de lucru multianual pentru perioada 2024-2027 a fost adoptat în februarie 2024[11].

Sectorul digital:

Obiectivele sectorului **MIE - Digital**, al cărui buget se cifrează la aproximativ 1,6 miliarde EUR, sunt de a contribui la implementarea unor rețele digitale de foarte mare capacitate și a unor sisteme 5G sigure și securizate, de a spori reziliența și capacitatea rețelelor digitale magistrale pe teritoriile UE prin conectarea acestora la teritoriile învecinate și de a promova digitalizarea rețelelor de transport și energie. MIE - Digital (2021-2027) are obiective diferite și un buget mai mare decât predecesorul său MIE - Telecomunicații (2014-2020). MIE - Digital se axează pe granturi pentru implementarea infrastructurii de conectivitate digitală cu relevanță paneuropeană, în timp ce MIE - Telecomunicații alocase 117 milioane EUR pentru instrumente financiare care să sprijine implementarea infrastructurii de bandă largă, 130 de milioane EUR pentru WiFi4EU, iar restul bugetului pentru servicii digitale (aproximativ 900 de milioane EUR).

Primul program de lucru multianual al MIE - Digital, care acoperă cererile de propuneri pentru perioada 2021-2023, a fost adoptat în decembrie 2021[12] și modificat în aprilie 2023[13] pentru a ține seama de schimbările în ceea ce privește pregătirea și cererea părților interesate,

[10] Regulamentul delegat (UE) 2024/1041 al Comisiei din 28 noiembrie 2023 de modificare a Regulamentului (UE) 2022/869 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește lista proiectelor de interes comun și a proiectelor de interes reciproc a Uniunii, JO L, 2024/1041, 8.4.2024.

[11] Anexa la Decizia de punere în aplicare (2024) 482 final a Comisiei din 1 februarie 2024 de modificare a Deciziei de punere în aplicare C (2022) 7393 a Comisiei privind finanțarea sectorului energetic în cadrul Mecanismului pentru interconectarea Europei și privind adoptarea programului de lucru multianual pentru perioada 2021-2027.

[12] Anexa la Decizia de punere în aplicare C(2021) 9463 final a Comisiei din 16 decembrie 2021 privind finanțarea Mecanismului pentru interconectarea Europei – sectorul digital și adoptarea programului de lucru multianual pentru perioada 2021-2025. Programul de lucru multianual pentru perioada 2021-2023 – Mecanismul pentru interconectarea Europei – Sectorul digital | Conturarea viitorului digital al Europei.

[13] Anexa la Decizia de punere în aplicare (2023) 2533 final a Comisiei din 19 aprilie 2023 de modificare a Deciziei de punere în aplicare C (2021) 9463 privind finanțarea Mecanismului pentru interconectarea Europei – Sectorul digital și adoptarea programului de lucru multianual pentru perioada 2021-2025. Programul de lucru multianual pentru perioada 2021-2023 – Mecanismul pentru interconectarea Europei – Sectorul digital | Conturarea viitorului digital al Europei.

precum și de cele mai recente evoluții ale priorităților de politică. Al doilea program de lucru multianual al MIE - Digital pentru perioada 2024-2027 a fost adoptat în octombrie 2024[14].

II. Cereri de propuneri în perioada 2021-2024

Transporturi:

MIE - Transporturi este alocat în principal prin cereri anuale de propuneri. Până în prezent, au fost lansate și încheiate trei cereri anuale generale și de coeziune, cu un buget disponibil de 19 miliarde EUR. Pachetul financiar pentru mobilitatea militară (1,7 miliarde EUR) a fost alocat integral în cadrul a trei cereri de propuneri în perioada 2021-2023. Ultima cerere de propuneri pentru pachetul financiar general și de coeziune (2,5 miliarde EUR) s-a încheiat în ianuarie 2025, iar evaluarea este în curs. Aceasta a fost prima cerere de propuneri bazată pe Regulamentul TEN-T revizuit[15], care a intrat în vigoare în 2024.

Răspunsul la cererile de propuneri a arătat un interes puternic din partea promotorilor de proiecte, cu rate de suprasubscriere de aproape trei ori mai mari decât bugetul disponibil. Războiul de agresiune neprovocat purtat de Rusia împotriva Ucrainei a evidențiat, de asemenea, necesitatea de a sprijini dezvoltarea infrastructurii civilo-militare de transport pentru a aborda consecințele noii situații geopolitice. Impactul creșterii prețurilor la energie și materii prime și lipsa forței de muncă au condus la apariția unor nevoi de finanțare suplimentare. În acest context, Comisia, de comun acord cu Comitetul MIE, a utilizat flexibilitatea oferită în cadrul programului de lucru multianual cererilor de propuneri pentru 2021 și 2022 (acordând fonduri suplimentare de până la 20 % din suma indicată în programul de lucru inițial). În plus, programul de lucru multianual al MIE pentru perioada 2021-2027 a fost modificat în iulie 2023 pentru a continua concentrarea la începutul perioadei a întregului buget disponibil în actualul CFM pentru cererile de propuneri MIE - Transporturi pentru 2023 și 2024.

O parte din bugetul MIE - Transporturi este alocată **Mecanismului destinat infrastructurii pentru combustibili alternativi** (AFIF), care a fost instituit ca un instrument de finanțare mixtă ce combină granturile MIE cu instrumentele financiare furnizate de băncile naționale de promovare sau comerciale. AFIF, al cărui buget se cifrează la 2,3 miliarde EUR, este dedicat infrastructurii pentru combustibili alternativi, cum ar fi punctele de încărcare cu energie electrică, energia electrică furnizată din rețeaua terestră pentru navele aflate la dană, stațiile de realimentare cu hidrogen etc. AFIF 2021 a lansat o cerere de propuneri (cu cinci date-limită) care s-a încheiat la sfârșitul anului 2023.

A doua cerere de propuneri AFIF, cu un buget rămas de 1 miliard EUR, a fost lansată în februarie 2024, cu trei date-limită o dată la șase luni, până la începutul anului 2026. Prima

[14] Anexa la Decizia de punere în aplicare (2024) 6891 final a Comisiei din 9 octombrie 2024 privind finanțarea Mecanismului pentru interconectarea Europei – sectorul digital și adoptarea programului de lucru multianual pentru perioada 2024-2027.

[15] Regulamentul 2024/1679 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iunie 2024 privind orientările Uniunii pentru dezvoltarea rețelei transeuropene de transport, de modificare a Regulamentelor (UE) 2021/1153 și (UE) nr. 913/2010 și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1315/2013, JO L 2024/1679, 28.6.2024.

dată-limită a fost septembrie 2024. Pentru această dată-limită, s-au acordat 421 de milioane EUR pentru 39 de propuneri selectate.

Tabelul 1: ***Cereri de propuneri pentru MIE - Transporturi 2021-2023***

	Propuneri		Buget			Rata de suprasubscriere *
Pachet financiar	**Eligibile**	**Câștigătoare**	**Orientativ**	**Solicitat**	**Alocat**	
General	909	299	8,5 miliarde	30,7 miliarde	9,5 miliarde	3,6
Coeziune	214	109	8,8 miliarde	19,6 miliarde	9 miliarde	2,2
AFIF	191	167	1,9 miliarde	2 miliarde	1,7 miliarde	1
Mobilitate militară	186	95	1,7 miliarde	5 miliarde	1,7 miliarde	2,9
Total general	1 454	631	20,3 miliarde	56,8 miliarde	21,5 miliarde	2,8

(*) Rata de suprasubscriere: finanțarea solicitată împărțită la bugetul orientativ al cererii de propuneri.

Energie:

Bugetul **MIE - Energie** este alocat prin diferite cereri de propuneri: (i) cererea de propuneri pentru proiecte de infrastructură energetică (inițial destinată numai PIC, însă PIR sunt eligibile începând din 2024) și (ii) cererile de propuneri pentru proiecte transfrontaliere în domeniul energiei din surse regenerabile (CB RES), care includ o cerere de propuneri pentru studii pregătitoare și o cerere de propuneri pentru studii și lucrări tehnice.

Cererea de propuneri de PIC din cadrul MIE a avut loc anual, cu un buget orientativ de 785 de milioane EUR pentru 2021, 800 de milioane EUR pentru 2022, 750 de milioane EUR pentru 2023 și 850 de milioane EUR pentru 2024. Cererile de propuneri de PIC din cadrul MIE au înregistrat rate ridicate de participare și au condus la granturi în valoare de 95 % din bugetele indicative alocate cererilor de propuneri de finanțare adecvate.

Tabelul 2: ***Cererile de propuneri de PIC din cadrul MIE - Energie 2021-2024***

	Propuneri		Buget			Rata de suprasubscriere*
Anul	**Eligibile**	**Câștigătoare**	**Orientativ**	**Solicitat**	**Alocat**	
2021	11	5	785 milioane	1,3 miliarde	1 miliard	1,66
2022	19	8	800 milioane	1,3 miliarde	601 milioane	1,68
2023	11	8	750 milioane	1,3 miliarde	566 milioane	1,67
2024	70	41	850 milioane	3,1 miliarde	1,25 miliarde	3,67
Total general	111	21	3,2 miliarde	7 miliarde	3,5 miliarde	2,20

(*) Rata de suprasubscriere: finanțarea solicitată împărțită la bugetul orientativ al cererii de propuneri.

Cererea de propuneri din 2021 a alocat o sumă mai mare decât cea prevăzută inițial în bugetul orientativ al cererii de propuneri. Deși cererile de propuneri ulterioare din 2022 și 2023 au fost suprasubscrise, Comisia a alocat sume ceva mai mici decât bugetele inițiale pentru cererile de propuneri. Acest lucru se datorează selecției riguroase a proiectelor, care ține seama de gradul de maturitate și, prin urmare, de probabilitatea realizării acestora, de relevanța propunerilor prezentate în raport cu criteriile de atribuire și de justificarea necesităților de finanțare (existența unui deficit de finanțare care nu putea fi acoperit fără finanțare din MIE).

Cererea de propuneri din 2024, cu un buget orientativ de 850 de milioane EUR, a fost deschisă în aprilie 2024 și s-a încheiat în octombrie 2024, ceea ce a dus la alocarea a 1 250 de milioane EUR pentru 41 dintre cele 70 de propuneri eligibile.

Cereri de propuneri de proiecte transfrontaliere în domeniul energiei din surse regenerabile (CB RES)

Începând din 2021, au fost organizate cinci **CB RES**: trei cereri de propuneri de studii pregătitoare (2021, 2022, 2023) și două cereri de studii și lucrări tehnice (2022, 2023). În ceea ce privește studiile pregătitoare, prima cerere de propuneri a avut o rată de participare destul de scăzută, legată de noutatea componentei programului. Rata de finanțare s-a îmbunătățit semnificativ în următorii doi ani, deși rămâne modestă, reflectând procesul de constituire a unei rezerve de proiecte care corespund criteriilor.

Tabelul 3: ***Cererile de propuneri CB RES din cadrul MIE - Energie 2021-2023***

	Propuneri		Buget			Rata de suprasubscriere*
Anul	Eligibile	Câștigătoare	Orientativ	Solicitat	Alocat	
2021	3	2	1 milion	473 944	298 944	0,5
2022	5	3	31 milioane	44 milioane	22 milioane	1,42
2023	10	9	51 milioane	74 milioane	68 milioane	1,45
Total general	18	14	83 milioane	118 milioane	91 milioane	1,43

(*) Rata de suprasubscriere: finanțarea solicitată împărțită la bugetul orientativ al cererii de propuneri.

O a treia cerere de propuneri de studii și lucrări tehnice în domeniul CB RES, cu un buget orientativ de 80 de milioane EUR, a fost deschisă în octombrie 2024 și s-a încheiat în ianuarie 2025. Cererile de propuneri de studii pregătitoare în domeniul CB RES au fost întrerupte în 2024.

Sectorul digital:

Primele trei cereri de propuneri (2021, 2022, 2023) au abordat următoarele teme: conectivitatea magistrală pentru gateway-urile globale digitale, 5G și tehnica de calcul la margine pentru comunitățile inteligente, acoperirea 5G de-a lungul coridoarelor de transport și rețelele magistrale pentru federațiile paneuropene de cloud. Aceste cereri de propuneri au evidențiat o cerere ridicată pentru anumite subiecte (cabluri submarine) și o cerere mai scăzută pentru altele (cum ar fi coridoarele 5G, din cauza lipsei actuale de pregătire a pieței). Acest lucru a condus la o adaptare dinamică a programului de lucru și a alocării resurselor prin concentrarea resurselor pe conectivitatea rezilientă, de mare capacitate și suverană în UE și la nivel internațional. Aceasta a fost o contribuție valoroasă pentru cel de al doilea program de lucru digital al MIE - Digital (2024-2027).

Tabelul 4: ***Cererile de propuneri din cadrul MIE - Digital 2021-2023***

	Propuneri		Buget			Rata de suprasubscriere*
Anul	Eligibile	Câștigătoare	Orientativ	Solicitat	Alocat	
2021	51	38	258 milioane	555 milioane	151 milioane	2,15
2022	63	38	277 milioane	923 milioane	260 milioane	3,33
2023	70	52	241 milioane	578 milioane	273 milioane	2,39
Total general	184	128	776 milioane	2,056 miliarde	684 milioane	2,64

(*) Rata de suprasubscriere: finanțarea solicitată împărțită la bugetul orientativ al cererii de propuneri.

III. Principalele domenii de investiții

Transporturi:

În temeiul articolului 3 alineatul (2) litera (a) punctul (i) din Regulamentul MIE, **MIE – Transporturi** trebuie să contribuie la dezvoltarea unei rețele transeuropene de transport eficiente, interconectate și multimodale pentru o mobilitate inteligentă, interoperabilă, durabilă, favorabilă incluziunii, accesibilă, în condiții de siguranță și securitate.

Articolul 4 alineatul (1) din regulamentul menționat prevede că MIE trebuie să contribuie la **obiectivele climatice** cu 60 % din pachetul său financiar global. MIE - Transporturi a depășit acest obiectiv deoarece 79 % din finanțarea sa este dedicată transportului durabil. MIE - Transporturi a investit în infrastructura feroviară electrificată, inclusiv în subsistemele de semnalizare conexe (ERTMS), în căile navigabile interioare și în transportul multimodal, precum și în instalarea infrastructurii pentru vehicule cu emisii zero. MIE finanțează, de asemenea, măsuri compensatorii pentru proiecte de infrastructură (reîmpădurire, infrastructură specifică menită să asigure continuitatea habitatului natural sau coridoare pentru traversarea în condiții de siguranță a animalelor). În plus, cererea de propuneri din 2023 a introdus un element de „imunizare la schimbările climatice” care integrează, în dezvoltarea proiectelor de infrastructură, măsuri de atenuare a schimbărilor climatice și de adaptare la acestea.

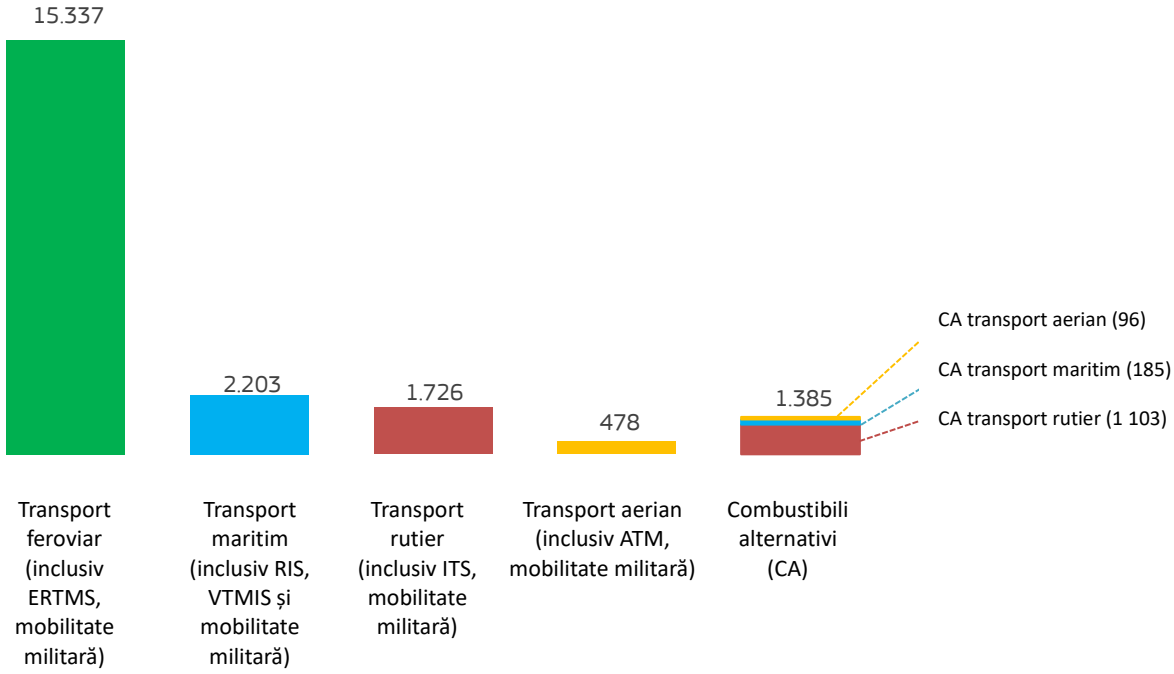
Investiții per mod de transport

Programul MIE a finanțat infrastructura europeană de transport cu peste 21 de miliarde EUR în perioada 2021-2024. Cea mai mare parte a acestei investiții este în proiecte **feroviare**, care au beneficiat de peste 15 miliarde EUR. Investițiile în această categorie variază de la construirea și modernizarea liniilor de cale ferată până la implementarea Sistemului european de management al traficului feroviar (ERTMS).

În plus, MIE - Transporturi sprijină îmbunătățirea **transportului maritim**, alocând peste 2 miliarde EUR porturilor maritime și interioare, căilor navigabile interioare, digitalizării (sisteme de monitorizare și informare privind traficul navelor maritime – VTMIS și servicii de informații fluviale – RIS) și modernizării terminalelor. MIE - Transporturi finanțează, de asemenea, proiecte **rutiere**, cum ar fi construirea și modernizarea drumurilor TEN-T și dezvoltarea unor zone de parcare sigure și securizate și a unor sisteme de transport inteligente (STI). Pentru transportul **aerian**, MIE finanțează managementul traficului aerian (Programul de cercetare privind managementul traficului aerian în cerul unic european – SESAR) și modernizarea aeroporturilor (în cadrul mobilității militare). În plus, MIE - Transporturi sprijină îmbunătățirea infrastructurii la nivelul tuturor modurilor de transport pentru a facilita mobilitatea resurselor militare. În cele din urmă, un buget de 1,38 miliarde EUR s-a alocat **infrastructurii pentru combustibili alternativi**, cea mai mare parte fiind destinată încărcării vehiculelor rutiere, urmată de nave și de aeronavele staționare.

Tabelul 5: ***Investiții MIE - Transporturi per mod de transport (2021-2024, milioane EUR)***[16]

[16] Cu excepția acordurilor de grant în curs de pregătire.

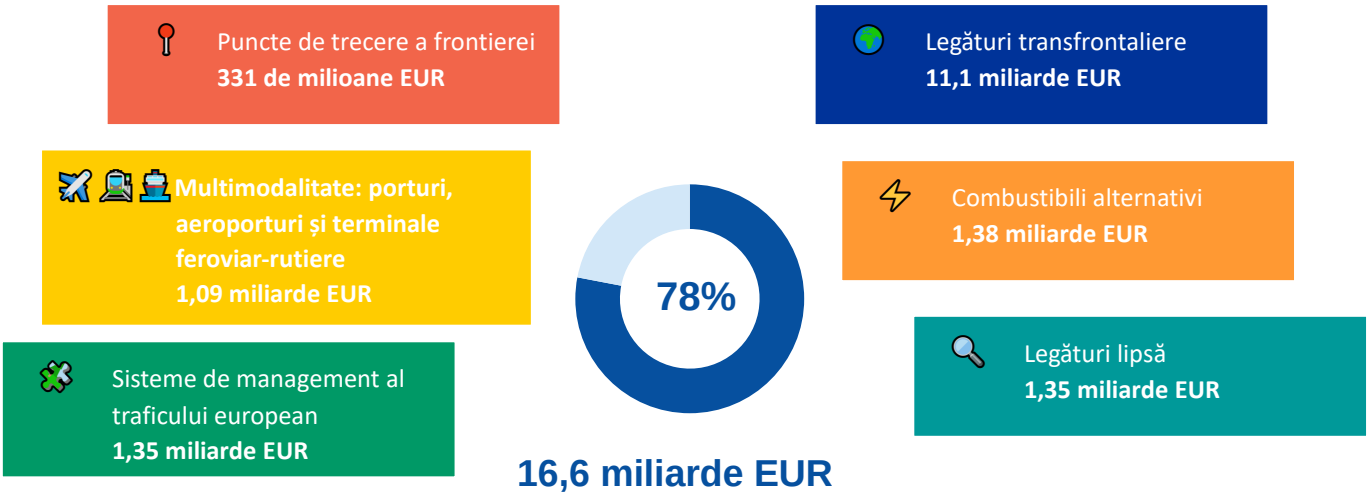

Cea mai mare parte a finanțării MIE (80 %) este alocată proiectelor din rețeaua centrală TEN-T, 13 % se alocă rețelei globale, iar 7 % proiectelor care nu pot fi legate de o anumită parte a rețelei TEN-T, dar care sunt încă importante pentru finalizarea acesteia (de exemplu, SESAR, STI, componentele ERTMS de la bord etc.).

Conectivitatea transfrontalieră

MIE - Transporturi sprijină conectivitatea transfrontalieră pentru călătorii fără sincope în UE, 78 % din finanțarea MIE - Transporturi fiind destinată proiectelor care vizează legăturile transfrontaliere sau cele care lipsesc, asigurând multimodalitatea, instalând infrastructuri pentru combustibili alternativi și armonizând sistemele de gestionare a traficului. Printre aceste acțiuni se numără, de asemenea, finanțarea a cinci proiecte transfrontaliere emblematice (tunelul Lyon-Torino, tunelul de bază Brenner, tunelul peste strâmtoarea Fehmarn, Rail Baltica, Sena-Escaut/Scheldt) și rutele de acces ale acestora.

Figura 1: ***Sprijin MIE - Transporturi pentru conectivitatea transfrontalieră***

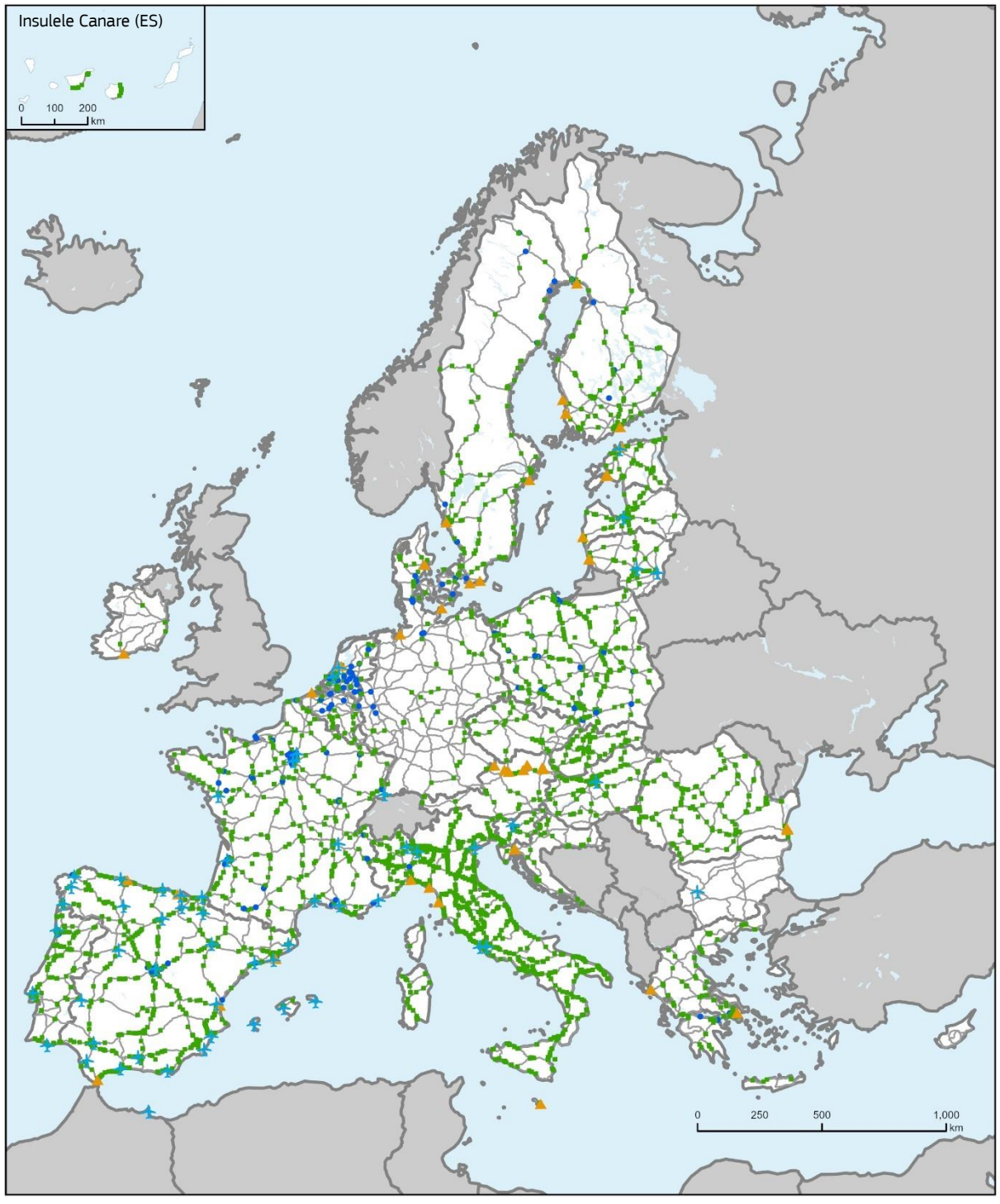
Majoritatea proiectelor transfrontaliere îmbunătățesc sau stabilesc conexiuni feroviare, dar MIE sprijină, de asemenea, conexiunile pe căile navigabile interioare și câteva tronsoane rutiere. De exemplu, un blocaj major pe Dunăre, pe coridorul Rin/Meuse-Main-Dunăre între localitățile Straubing și Vilshofen din sudul Germaniei a primit sprijin din partea MIE pentru creșterea adâncimii și a capacității căii navigabile.

Infrastructură pentru combustibili alternativi

MIE - Transporturi sprijină instalarea infrastructurii pentru combustibili alternativi cu peste 1,38 miliarde EUR, în principal pentru proiecte de instalare a stațiilor de încărcare pe drumurile TEN-T și a punctelor de încărcare cu energie electrică. De asemenea, finanțează instalarea de sisteme de alimentare cu energie electrică la mal pentru navele aflate la dană, electrificarea operațiunilor la sol în aeroporturi și stațiile de realimentare cu hidrogen.

Începând din 2021, aproximativ 1 500 de puncte de alimentare cu combustibili alternativi au fost puse în funcțiune de-a lungul rețelei transeuropene de transport, în principal pentru vehiculele ușoare. Se așteaptă ca proiectele selectate până în prezent să instaleze peste 25 000 de puncte de alimentare pentru vehiculele ușoare și aproape 2 000 de puncte de alimentare pentru vehiculele grele. Portofoliul de proiecte privind combustibilii alternativi va contribui, de asemenea, la decarbonizarea operațiunilor în 63 de aeroporturi europene și la instalarea de sisteme de alimentare a navelor cu energie electrică de la țărm în 28 de porturi europene.

Harta 1: ***Infrastructura de reîncărcare pentru combustibili alternativi sprijinită de MIE - Transporturi (2021-2024)***

Digitalizarea transporturilor

MIE - Transporturi sprijină digitalizarea transporturilor europene prin cereri de propuneri specifice axate pe mobilitatea inteligentă și interoperabilă, în cadrul pachetului general și al pachetului de coeziune. În urma acestor cereri de propuneri, 93 de proiecte au primit o finanțare de peste 1,4 miliarde EUR. Aproape jumătate din această sumă a fost alocată proiectelor ERTMS (46 %), urmate de proiectele SESAR (23 %) și STI (17 %). Proiectele care implică celelalte sisteme [de exemplu, informațiile electronice privind transportul de mărfuri (eFTI), RIS, mediul aferent ghișeului unic european în domeniul maritim (EMSWe) și VTMIS] au reprezentat 13 %.

Un transport mai sigur

MIE - Transporturi sprijină siguranța rutieră prin construirea de zone de parcare sigure și securizate, eliminarea trecerilor la nivel, îmbunătățirea alinierilor rutiere din motive de siguranță și implementarea STI. Un total de 58 de proiecte privind siguranța rutieră primesc 3 miliarde EUR.

Mobilitate militară

Unul dintre obiectivele specifice ale MIE - Transporturi este de a adapta părți ale rețelei TEN-T pentru dubla utilizare, îmbunătățind atât mobilitatea civilă, cât și mobilitatea militară. Acest lucru ar trebui să permită circulația pe scară largă a personalului militar și a echipamentelor militare în întreaga UE într-un termen scurt în caz de criză. În cadrul celor trei cereri de propuneri pentru mobilitate militară (2021/2022/2023), au fost selectate în total 95 de proiecte în 21 de state membre. Acestea sunt destul de echilibrate din punct de vedere geografic în întreaga UE, cu o bună densitate a proiectelor pe flancul estic. Un procent de 45 % din această finanțare a fost alocat proiectelor feroviare (de exemplu, modernizarea podurilor feroviare, construirea de tronsoane de cale ferată cu viteză redusă pentru trenuri mai lungi și mai grele, creșterea înălțimii minime a tunelurilor), 34 % proiectelor rutiere (de exemplu, modernizarea tronsoanelor și podurilor rutiere), 7 % proiectelor aeroportuare (de exemplu, pentru creșterea capacităților operaționale și a accesibilității), iar restul finanțării a fost alocat proiectelor din porturi și terminale (de exemplu, pentru creșterea capacității și a conectivității).

MIE permite finanțarea unor **elemente sinergetice** aparținând altui sector al MIE (până la 20 % din costurile eligibile). În ceea ce privește elementele sinergetice din cadrul MIE - Transporturi, în principal infrastructurile legate de energie, ele sunt finanțate în cadrul a 34 de proiecte care primesc finanțare MIE în valoare de 64 de milioane EUR. De exemplu, 20 de proiecte vizează instalarea de stații de realimentare cu hidrogen și electrolizoare, în timp ce opt proiecte vizează instalarea de panouri solare în aeroporturi, porturi și terminale feroviar-rutiere.

MIE - Transporturi funcționează, de asemenea, în complementaritate cu programul **Orizont Europa**, de exemplu pentru înverzirea aeroporturilor. În timp ce MIE sprijină infrastructura pentru combustibili alternativi și accesul prin transportul public, Orizont Europa finanțează

soluții inovatoare eficiente din punct de vedere energetic sau noi soluții digitale și automatizate pentru operațiunile aeroportuare[17].

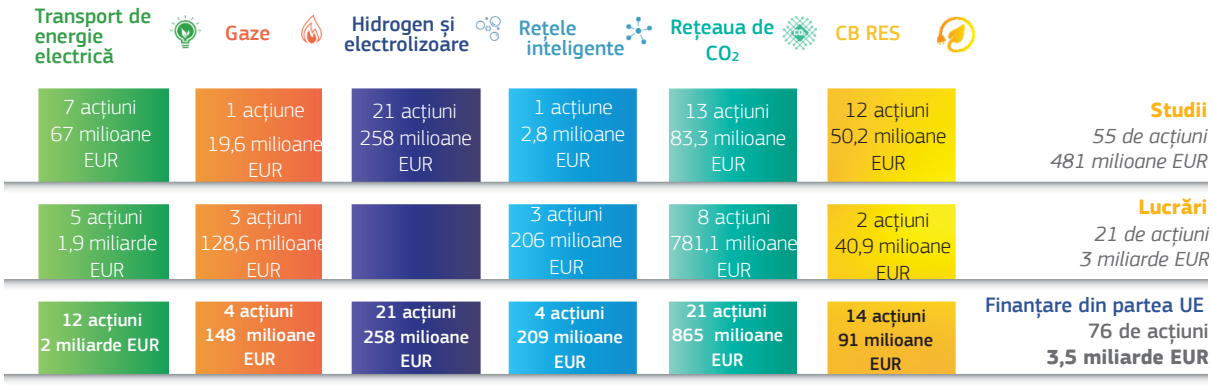
Energie:

Începând din 2021, cererile de proiecte de interes comun au primit propuneri din cinci categorii diferite de proiecte (energie electrică, gaze, infrastructura de transport al CO_2, rețele electrice inteligente, hidrogen și electrolizoare).

În cererea de propuneri din 2021, cea mai importantă categorie de proiecte a fost energia electrică, cu trei granturi pentru lucrări reprezentând 92 % din finanțarea alocată de UE. În cererea de propuneri din 2022, energia electrică a fost din nou cea mai importantă categorie, reprezentând 52 % din finanțarea alocată de UE (64 %, dacă se calculează în combinație cu rețelele inteligente de energie electrică). În cererea de propuneri din 2023, cea mai mare categorie a fost infrastructura de transport al CO_2, care a reprezentat 80 % din finanțarea alocată de UE. În cererea de propuneri din 2024, energia electrică (inclusiv rețelele offshore, stocarea) a fost din nou cea mai importantă categorie, reprezentând 57 % din finanțarea alocată de UE (59 %, dacă se calculează în combinație cu rețelele inteligente de energie electrică).

În perioada 2021-2024, cererile de proiecte de interes comun au sprijinit 62 de proiecte cu o finanțare în valoare de 3,5 miliarde EUR din MIE - Energie: 43 dintre ele au reprezentat studii, cu o finanțare în valoare de aproape 431 de milioane EUR, iar restul de 19 au fost lucrări, cu o finanțare de peste 3 miliarde EUR. Cererile de propuneri în domeniul CB RES au sprijinit, de asemenea, 14 proiecte (12 studii și două lucrări), cu finanțare în valoare de 91,2 milioane EUR.

Figura 2***: Portofoliul MIE - Energie pe categorii (2021-2024)***

Energie electrică și rețele electrice inteligente

MIE a sprijinit 16 proiecte în domeniul energiei electrice, în valoare de peste 2 miliarde EUR. Printre proiectele notabile care au primit granturi pentru lucrări se numără: linia de interconexiune EuroAsia dintre Grecia și Cipru (658 de milioane EUR, 2021), elemente suplimentare de infrastructură necesare pentru sincronizarea statelor baltice cu sistemul

[17] Asigurarea unor aeroporturi competitive și durabile.

continental de energie electrică (166 de milioane EUR, 2021), linia de interconexiune ELMED dintre Sicilia și Tunisia (308 milioane EUR, 2022) și insula energetică Bornholm (645 de milioane EUR, 2024).

MIE a sprijinit, de asemenea, patru acțiuni privind rețelele inteligente de energie electrică în patru PIC diferite, în valoare de 209 milioane EUR. Cel mai mare grant pentru lucrări a fost de 100 de milioane EUR pentru digitalizarea rețelelor de distribuție a energiei din Bavaria și Cehia.

Rețeaua de dioxid de carbon

MIE a sprijinit 21 de proiecte de infrastructură de transport al CO_2 în valoare de 864 de milioane EUR. Cel mai mare grant pentru lucrări a fost de 161 de milioane EUR pentru faza I a platformei de CO_2 de la Dunkerque.

Finanțarea prin MIE a infrastructurii transfrontaliere critice pentru rețelele și stocarea de CO_2 funcționează în mare măsură în complementaritate cu programul Orizont Europa, care sprijină proiecte de cercetare pentru a explora fezabilitatea noilor tehnologii pentru gestionarea industrială a carbonului și pentru a demonstra viabilitatea tehnologiilor din punct de vedere tehnologic și economic[18].

Gaze naturale

MIE a sprijinit patru proiecte în domeniul gazelor, în valoare de 148 de milioane EUR. Cea mai mare subvenție pentru lucrări a fost de 78 de milioane EUR pentru stocarea gazelor în Bulgaria. În ansamblu, deși proiectele din domeniul gazelor naturale au reprezentat o parte semnificativă din finanțarea acordată în cadrul programului MIE I (1 454 de milioane EUR), cota lor a scăzut în cadrul MIE II, în principal pentru că nu mai sunt eligibile pentru finanțare în cadrul MIE - Energie în urma revizuirii Regulamentului TEN-E.

Hidrogen

MIE a sprijinit 21 de proiecte în domeniul hidrogenului – toate pentru studii – în valoare de 258 de milioane EUR. Cel mai mare grant, în valoare de 33 de milioane EUR, a fost acordat proiectului „Hydrogen Backbone” din Spania.

Surse regenerabile transfrontaliere

MIE - Energie sprijină financiar cinci proiecte transfrontaliere în domeniul energiei din surse regenerabile, care implică opt state membre diferite, și alte patru proiecte care nu au statutul de surse regenerabile de energie cu certificare prin studii pregătitoare. Până în 2024, au fost acordate fonduri în valoare de 91 de milioane EUR pentru 14 proiecte, inclusiv 12 studii tehnice și pregătitoare și două lucrări. Proiectele acoperă o varietate de tehnologii din domeniul energiei din surse regenerabile, cum ar fi energia eoliană offshore și onshore sau energia solară fotovoltaică, și aplicațiile energetice, cum ar fi încălzirea centralizată sau producția de hidrogen din surse regenerabile.

[18] Gestionarea industrială a carbonului: Povești interactive. Gestionarea industrială a carbonului finanțată de Uniunea Europeană.

În ceea ce privește MIE - Energie, **elementele sinergice** se referă în principal la infrastructura de transport, cum ar fi cheiurile și instalațiile de încărcare a navelor. Având în vedere maturitatea tot mai mare a categoriilor de infrastructură energetică vizate de noul Regulament TEN-E, în special a rețelelor inteligente de energie electrică și de hidrogen, se preconizează sinergii suplimentare cu componentele de transport și digitale. În sectorul transfrontalier al energiei din surse regenerabile, proiectele emergente se axează pe întreg lanțul valoric al hidrogenului, de la producție până la utilizare în sectoare precum industria și transporturile.

Sectorul digital:

Prin abordarea proiectelor de interes comun și axarea pe interconexiunile transfrontaliere, MIE - **Digital** acționează ca un catalizator pentru ecosistemul conectivității digitale la nivelul UE. În urma primelor trei cereri de propuneri, MIE - Digital finanțează în prezent 117 proiecte care vizează principalele subiecte prezentate mai jos, cu un buget total de peste 640 de milioane EUR.

Conectivitate de bază pentru gateway-urile globale digitale

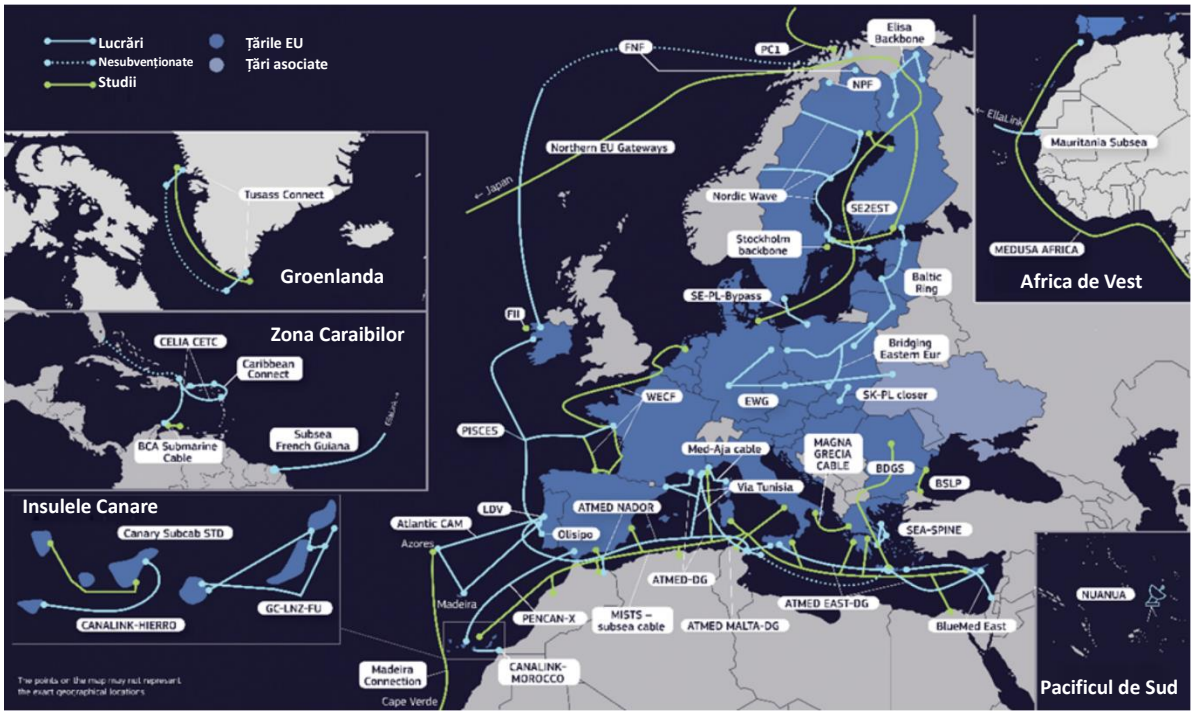
MIE - Digital sprijină implementarea de noi rețele de bază sau modernizarea semnificativă a rețelelor existente, inclusiv cablurile submarine pe teritoriul statelor membre și între acestea, precum și între UE și țările din afara UE. Începând din 2021, MIE - Digital oferă sprijin financiar pentru 51 de proiecte de gateway-uri globale digitale, în valoare totală de 420 de milioane EUR.

Aceste proiecte contribuie în mod semnificativ la consolidarea legăturilor globale dintre **Europa și Africa** (de exemplu, proiectele Medusa Africa sau Canalink-Maroc), **Orientul Mijlociu** (de exemplu, proiectul BlueMed East) și **Asia** (conectivitatea arctică), precum și la consolidarea legăturilor dintre statele membre din Mediterana, Atlantic, Marea Baltică și Europa continentală (inclusiv Europa Centrală și de Est). Aceste proiecte sprijină, de asemenea, conectivitatea în **regiunile ultraperiferice** și în **țările și teritoriile de peste mări** ale Europei, cum ar fi în Oceanul Pacific (de exemplu, proiectul NUANUA), zona Caraibilor (de exemplu, proiectul BCA), Insulele Canare (de exemplu, proiectul PENCAN-X) și zona Azore și Madeira (de exemplu, proiectul CAM Atlantic).

Toți beneficiarii acestor granturi MIE sunt **entități controlate de UE**, iar cablurile care vor fi utilizate sunt instalate cu tehnologie securizată. Pe lângă garantarea transmiterii securizate a terabiților de date pe secundă, aproape toate cablurile finanțate includ **tehnologii inteligente**, care acționează ca senzori geografici de mari dimensiuni pentru monitorizarea activităților din apropiere, acționând ca sisteme de alertă timpurie pentru a proteja infrastructura.

Al doilea program de lucru MIE - Digital pentru perioada 2024-2027 prevede o sumă suplimentară de 542 de milioane EUR pentru cofinanțarea proiectelor de conectivitate de bază. Investițiile totale ale UE în aceste infrastructuri critice în actualul cadru financiar se vor ridica la aproape 1 miliard EUR.

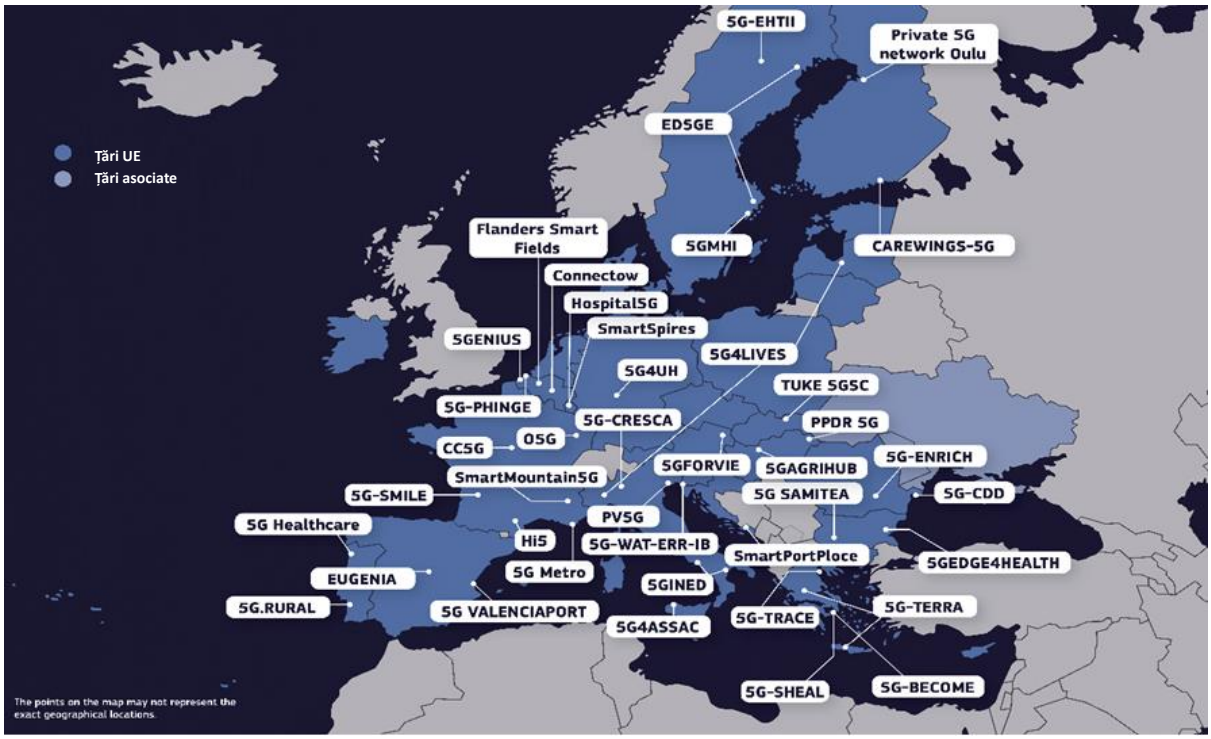
Harta 2: ***Proiectele de gateway-uri globale digitale finanțate prin MIE***

Sisteme 5G în zonele în care sunt situați factori socioeconomici

Începând din 2021, MIE - Digital oferă sprijin financiar în valoare totală de 128 de milioane EUR pentru 41 de proiecte pentru implementarea și adoptarea rapidă a **tehnologiei 5G pentru comunitățile inteligente.** Proiectele finanțate integrează infrastructura 5G cu **tehnică de calcul la margine**, punând accentul pe **tehnologia 5G autonomă**, permițând cazuri de utilizare inovatoare, cum ar fi chirurgia la distanță, realitatea virtuală pentru învățare, monitorizarea bazată pe drone și altele.

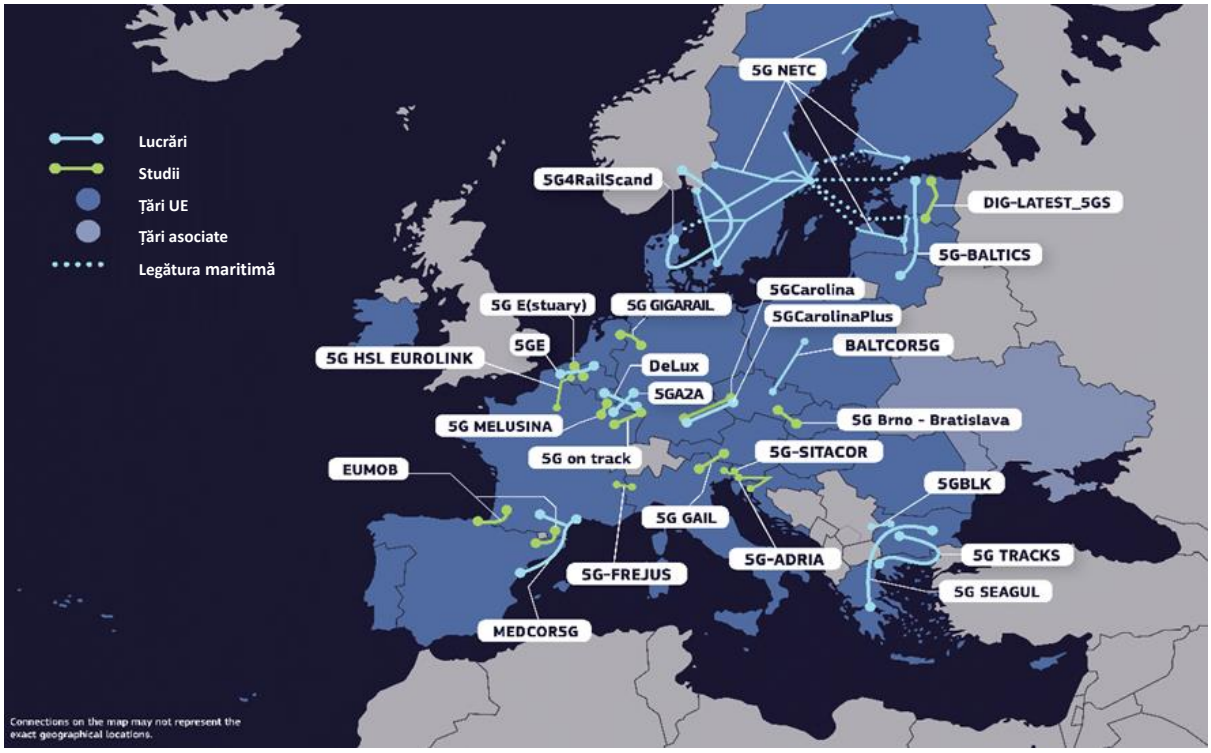
Harta 3: ***Proiecte 5G pentru comunități inteligente***

Acoperirea 5G de-a lungul principalelor coridoare de transport

Începând din 2021, MIE - Digital oferă sprijin financiar unui număr de 25 de proiecte (lucrări și studii) pentru acoperirea 5G neîntreruptă de-a lungul coridoarelor de transport transfrontaliere, în valoare totală de 93 de milioane EUR. Douăsprezece dintre aceste proiecte implementează o infrastructură 5G de sine stătătoare de-a lungul coridoarelor transfrontaliere ale TEN-T, cum ar fi autostrăzile, căile ferate sau căile maritime, asigurând astfel interoperabilitatea fără sincope a sistemelor 5G naționale. Infrastructura coridoarelor 5G va permite o gamă largă de servicii de mobilitate conectate și automatizate pentru vehicule, conducători auto, pasageri și alți actori relevanți.

Harta 4: ***Proiecte pentru acoperirea 5G de-a lungul principalelor rute de transport***

Proiectele privind coridoarele 5G de-a lungul principalelor coridoare TEN-T reprezintă un bun exemplu de **sinergii** între diferitele componente ale MIE. MIE - Digital sprijină, de asemenea, implementarea infrastructurii digitale transfrontaliere (i) pentru a accelera digitalizarea sectoarelor energiei și transporturilor prin consolidarea interoperabilității și a standardizării (platforme digitale operaționale - ODP) și (ii) pentru a declanșa un cerc „virtuos” de investiții în cadrul unui parteneriat public-privat. Cererea de propuneri de ODP din 2022 a finanțat un proiect de coordonare și sprijin care pregătește terenul pentru un proiect de lucrări în cadrul celui de al doilea program de lucru multianual al MIE - Digital pentru perioada 2024-2027.

IV. Reacția MIE la criza recentă

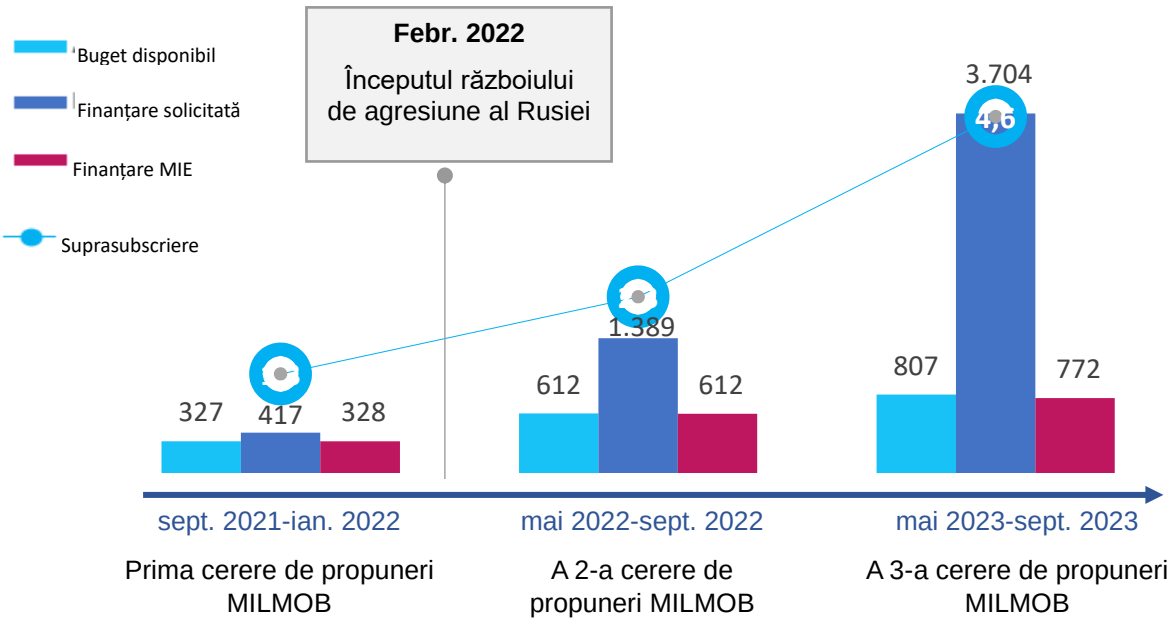
În ultimii ani, instrumentul MIE și-a dovedit flexibilitatea de a reacționa la provocări și crize neprevăzute. Odată cu războiul de agresiune neprovocat purtat de Rusia, Ucraina și Moldova au solicitat asocierea oficială la programul MIE (acordurile au fost semnate la 9 mai și 6 iunie

2023). Acest lucru permite beneficiarilor din țările respective să participe în mod independent la cererile de propuneri din cadrul MIE și să fie observatori la reuniunile Comitetului MIE. UE a suspendat contribuțiile financiare naționale la programele UE pe durata provocărilor financiare cu care se confruntă cele două țări ca urmare a războiului.

Transporturi:

După invadarea Ucrainei de către Rusia în februarie 2022, alocarea pachetului financiar pentru **mobilitate militară** a fost accelerată cât mai mult posibil. Comisia a accelerat evaluarea primei cereri de propuneri privind mobilitatea militară în 2021 (care a fost deschisă pentru cereri până în ianuarie 2022), apoi a lansat imediat a doua cerere de propuneri privind mobilitatea militară în mai 2022 (cu patru luni mai devreme decât se prevăzuse). Bugetul rămas a fost concentrat la începutul perioadei, ultima cerere de propuneri fiind lansată în mai 2023. În consecință, pachetul de 1,7 miliarde EUR pentru mobilitatea militară a fost absorbit în doar doi ani și jumătate. În cursul celor trei cereri de propuneri, rata de suprasubscriere a crescut continuu de la 1,2 pentru cererea de propuneri din 2021 la 4,7 în cadrul ultimei cereri de propuneri din 2023, ceea ce indică, de asemenea, creșterea nevoilor de investiții pentru infrastructura cu dublă utilizare.

Figura 3*: Tendința cererii de finanțare a mobilității militare în cadrul MIE (milioane EUR)*

MIE - Transporturi și-a dovedit, de asemenea, caracterul flexibil prin satisfacerea nevoilor critice care au apărut la frontierele externe ale UE cu Ucraina și Moldova. Finanțarea MIE - Transporturi sprijină inițiativa privind **„culoarele de solidaritate”** și contribuie la stabilirea unor rute alternative pentru transportul mărfurilor spre și dinspre Ucraina și Moldova după blocada asupra porturilor ucrainene. În total (în urma cererilor de propuneri din 2022 și 2023), MIE - Transporturi a oferit finanțare în valoare de aproximativ 1,5 miliarde EUR pentru proiecte privind îmbunătățirea culoarelor de solidaritate și asigurarea unei mai bune conexiuni a Ucrainei și Moldovei cu vecinii lor din UE (Polonia, Slovacia, Ungaria, România). Aceste proiecte ar trebui să consolideze capacitatea și accesul la principalele puncte de trecere a frontierei rutiere și feroviare ale TEN-T prin extinderea și modernizarea infrastructurii, prin îmbunătățirea zonelor de parcare, a instalațiilor de transbordare și a

echipamentelor. Sprijinul acordat Ucrainei include, de asemenea, proiecte pentru dezvoltarea ecartamentului nominal standard european (UIC) în Ucraina pentru a-și îmbunătăți conexiunile feroviare cu statele membre învecinate. Primele rezultate sunt deja vizibile pe teren.

Pandemia de COVID-19 și războiul de agresiune purtat de Rusia împotriva Ucrainei au condus la creșterea inflației, la creșterea costurilor materialelor de construcție, la epuizarea forței de muncă și la perturbarea lanțurilor de aprovizionare. Această situație a dus la necesitatea unei injecții rapide de fonduri pentru proiectele MIE, cu scopul de a realiza acțiunile planificate. Prin urmare, programul de lucru multianual a fost modificat, făcând posibilă concentrarea la începutul perioadei a întregului buget disponibil în actualul CFM pentru cererile de propuneri MIE - Transporturi din 2023 și 2024.

Energie:

Pandemia de COVID-19 și invadarea Ucrainei de către Rusia au afectat, de asemenea, implementarea proiectelor energetice finanțate de MIE, din cauza creșterii bruște a prețurilor energiei, a creșterii semnificative a costurilor și a deficitelor de aprovizionare cu componente pentru proiectele de infrastructură. Acest lucru a dus la întârzieri pentru unele proiecte, în special în ceea ce privește necesitatea de a pune în aplicare soluții tehnice alternative și de a furniza finanțare suplimentară.

În mai 2022, ca reacție la invazia Rusiei, Comisia a adoptat planul **REPowerEU**[19], care a contribuit la adoptarea mai multor acte legislative menite să reducă dependența de combustibilii fosili din Rusia, să diversifice sursele de aprovizionare cu gaze, să scadă consumul de energie și să accelereze introducerea surselor regenerabile de energie.

Deși actualul Regulament MIE și Regulamentul TEN-E revizuit au intrat în vigoare înainte de planul REPowerEU, ele sunt aliniate la obiectivele acestuia. Începând din 2013, proiectele finanțate prin MIE - Energie au contribuit la integrarea pieței energetice a UE prin consolidarea conexiunilor transfrontaliere și creșterea securității aprovizionării. În 2021, 2022 și 2023, au fost alocate granturi pentru lucrări în domeniul stocării gazelor, care vor răspunde preocupărilor legate de securitatea aprovizionării cu gaze în Europa de Sud-Est, care este regiunea cel mai direct afectată de reducerile aprovizionării din Rusia.

Regulamentul TEN-E revizuit exclude categoriile de infrastructură pentru combustibili fosili de la eligibilitatea pentru statutul de PIC și include noi categorii de infrastructură care sunt esențiale pentru decarbonizare, în special proiectele privind hidrogenul și rețelele electrice offshore. Proiectele transfrontaliere în domeniul energiei din surse regenerabile contribuie la implementarea eficientă din punctul de vedere al costurilor a unor capacități suplimentare de energie din surse regenerabile care contribuie la reducerea dependenței UE de combustibilii fosili.

Sectorul digital:

Astfel cum se prevede în domeniul de aplicare al proiectelor de interes comun din sectorul digital, MIE poate contribui la extinderea și consolidarea conectivității digitale între UE și țările învecinate. **Proiectul „East West Gate”** (finanțat în cadrul celei de a doua cereri de

[19] Comunicarea Comisiei (2022) 230 final din 18.5.2022 intitulată „REPowerEU Plan”.

propuneri) va permite furnizarea de servicii digitale Ucrainei și va spori în mod direct posibilitățile și capacitatea de comunicare atât cu Ucraina, cât și între țările UE.

În contextul războiului de agresiune purtat de Rusia împotriva Ucrainei și al conflictelor și instabilității din Orientul Mijlociu, a devenit imperios necesar să se sporească reziliența și redundanța **infrastructurii digitale care conectează Europa cu Asia**. MIE a finanțat deja trei proiecte de instalare a cablurilor în regiunea arctică, și anume Far North Fiber, Polar Connect și TUSASS CONNECT. Aceste proiecte fac parte din viziunea privind conectivitatea arctică, care va conduce în cele din urmă la o rută alternativă între Europa și Asia.

Mai multe proiecte finanțate în cadrul componentei MIE - Digital consolidează conectivitatea digitală în întreaga Europă și cu regiunile învecinate, inclusiv cu Africa de Nord și cu țările din Europa de Est (Ucraina și Moldova), reflectând o strategie geopolitică mai amplă de consolidare a rezilienței digitale a Europei, de favorizare a integrării economice și de promovare a stabilității regionale. Prin extinderea rețelelor de mare capacitate și alinierea standardelor digitale, programul acționează ca o măsură de contracarare a influențelor externe, instituind controlul asupra infrastructurilor digitale critice.

MIE - Digital joacă, de asemenea, un rol important în crearea unor alternative de conectivitate digitală, în consolidarea rezilienței rețelelor de comunicații și în explorarea rutelor care pot să ocolească punctele critice tradiționale suprasolicitate, cum ar fi Canalul Suez.

Nu în ultimul rând, cerințele stricte de eligibilitate din cadrul MIE - Digital, în ceea ce privește promotorii de proiecte și echipamentele implementate, contribuie la securitatea și fiabilitatea infrastructurii critice de comunicații digitale finanțate.

V. Situația bugetară și evaluarea progreselor înregistrate

Evaluarea la jumătatea perioadei a actualului CFM, încheiată în 2024, nu a dus la nicio modificare a bugetului MIE pentru niciunul dintre cele trei sectoare. Cu toate acestea, diferitele programe sectoriale au înregistrat în continuare unele modificări ale bugetelor lor în comparație cu valorile de referință principale din temeiul juridic, astfel cum se descrie mai jos.

Pentru ca fondurile MIE alocate și proiectele sprijinite să devină mai vizibile și mai transparente, CINEA a lansat un tablou de bord public în ianuarie 2023[20]. Acest tablou de bord acoperă toate proiectele și programele gestionate de CINEA, inclusiv cele pe care le gestionează pentru MIE - Transporturi și MIE - Energie. Acest instrument permite oricui să găsească informații actualizate cu privire la proiecte, la finanțarea și beneficiarii acestora, precum și grafice pentru a vizualiza datele. CINEA a publicat, de asemenea, două publicații interactive care prezintă realizările programului începând din 2014, una pentru MIE -

[20] Portofoliul de proiecte al CINEA – Pagina de întâmpinare | Fișa - Qlik Sense (europa.eu).

Transporturi[21] și una pentru MIE - Energie[22], precum și o publicație specifică privind sincronizarea statelor baltice[23].

Pentru informații privind alocarea bugetară și proiectele MIE - Digital, a se vedea site-ul HaDEA[24].

Mai multe informații privind execuția bugetară a MIE pot fi găsite, de asemenea, pe portalul Comisiei dedicat performanței[25]. Aceste informații se bazează pe declarațiile privind performanța programului prezentate anual de fiecare program.

Transporturi:

250 de milioane EUR din bugetul MIE - **Transporturi** au fost utilizate pentru a finanța Actul european privind cipurile. Bugetul MIE - Transporturi sprijină, de asemenea, cheltuielile administrative suplimentare care rezultă din pachetul legislativ „Pregătiți pentru 55”, în special din inițiativele FuelEU în domeniul maritim și ReFuelEU în domeniul aviației, și care rezultă mai recent din Regulamentul privind Agenția Europeană pentru Siguranță Maritimă revizuit și din Regulamentul privind cerul unic european 2+.

Astfel cum s-a descris anterior, bugetul MIE - Transporturi a fost concentrat la începutul perioadei 2021-2024. Până în prezent, au fost alocate peste 21 de miliarde EUR, în urma semnării proiectelor selectate în cadrul cererilor de propuneri 2021/2022/2023 (10,5 miliarde EUR din pachetul general, 9,3 miliarde EUR din pachetul de coeziune) și în cadrul cererilor de propuneri pentru mobilitatea militară (toate cele 1,7 miliarde EUR din pachetul pentru mobilitatea militară). Această sumă include, de asemenea, 1,3 miliarde EUR alocate proiectelor de infrastructură pentru combustibili alternativi în cadrul primei cereri de propuneri continue pentru AFIF.

Bugetul MIE rămas va fi alocat în cadrul cererii de propuneri din 2024 și al celei de-a doua cereri continue de propuneri a AFIF, cu un buget de 2,5 miliarde EUR și, respectiv, 1 miliard EUR. Cererea de propuneri din 2024 a fost închisă la sfârșitul lunii ianuarie 2025 și este în prezent în curs de evaluare, în timp ce a doua cerere continuă de propuneri a AFIF a fost lansată în februarie 2024 și se va desfășura până la începutul anului 2026.

Primele acorduri de grant din actualul CFM au fost semnate în 2022, după prima cerere de propuneri MIE - Transporturi, lansată în 2021. Întrucât proiectele pentru studii durează între doi și trei ani, iar proiectele pentru lucrări de construcții se derulează pe o perioadă de patru până la cinci ani, majoritatea proiectelor MIE - Transporturi se află încă în stadii incipiente. Peste 600 de proiecte se află actualmente în derulare. Doar câteva proiecte mici (23) sunt deja finalizate (de exemplu, infrastructura pentru combustibili alternativi, parcări sigure și

[21] O infrastructură de transport mai verde pentru Europa 2014-2024: Construirea unei infrastructuri adaptate exigențelor viitorului grație Mecanismului pentru interconectarea Europei – Transporturi.
[22] O infrastructură energetică interconectată și durabilă pentru Europa 2014-2024: Construirea unei rețele europene a energiei adaptate exigențelor viitorului datorită Mecanismului pentru interconectarea Europei – Energie.
[23] MIE – Energie: finanțare esențială pentru realizarea sincronizării Mării Baltice cu Rețeaua continentală europeană.
[24] Despre Mecanismul pentru interconectarea Europei - Digital - Agenția Executivă Europeană pentru Domeniile Sănătății și Digital.
[25] Mecanismul pentru interconectarea Europei – Performanță – Comisia Europeană.

securizate). Până în prezent, proiectele avansează conform așteptărilor și în conformitate cu acordurile de finanțare respective. Abia în anii următori ar putea apărea eventuale întârzieri.

MIE - Transporturi a pus în aplicare cu succes principiul „ce nu folosești, pierzi”. În cazul în care implementarea unui proiect este întârziată, domeniul său de aplicare este adaptat, iar grantul său este redus în consecință. Bugetul este apoi pus la dispoziție în cadrul unei alte cereri de propuneri („de restituire”).

Energie:

Creditele de angajament ale MIE - **Energie** pentru perioada 2021-2023 s-au ridicat inițial la 2 397 de milioane EUR, din care 5,9 milioane EUR în venituri alocate din ordinele de recuperare anterioare din cadrul MIE 2014-2020 în 2021[26].

Granturile acordate pe baza cererilor de propuneri pentru proiecte de interes comun și proiecte în domeniul CB RES în perioada 2021-2024 s-au ridicat la 3 542 de milioane EUR, cele 2024 de cereri de propuneri în domeniul CB RES fiind încă în curs de soluționare.

430 de milioane EUR au fost transferate din creditele de angajament ale MIE Energie pentru anul 2023 către MIE - Transporturi. Acest lucru arată că bugetul MIE este utilizat între cele trei sectoare în modul cel mai eficient. În 2023, MIE - Energie dispunea încă de un portofoliu limitat de proiecte cărora li s-a acordat finanțare, unele dintre acestea înregistrând întârzieri în implementare. În același timp, MIE - Transporturi și-a concentrat bugetul la începutul perioadei și a putut utiliza bugetul transferat în cadrul cererilor de propuneri din cadrul MIE - Transporturi din 2023.

Bugetul transferat va fi returnat MIE - Energie începând cu 2025 și se preconizează că va fi angajat în anii următori, deoarece se preconizează că vor fi necesare investiții majore în noile categorii de infrastructură energetică (în special rețelele offshore și hidrogenul). Rezultatele cererii de proiecte de interes comun și de PIR din cadrul MIE din 2024 au confirmat acest lucru: granturile acordate se ridică în total la 1 250 de milioane EUR, iar proiectele privind rețelele offshore și hidrogenul cuprind 24 dintre cele 41 de propuneri selectate (în valoare de 947 de milioane EUR sau 76 % din finanțarea alocată).

Sectorul digital:

Un buget de 150 de milioane EUR din cuantumul de referință principal prevăzut în temeiul juridic pentru MIE - Digital a fost transferat către Actul european privind cipurile, iar 110 milioane EUR din cuantumul de referință principal au fost transferate către inițiativa privind infrastructura pentru reziliență, interconectivitate și securitate prin satelit (IRIS²) (pentru perioada 2024-2027).

Demararea implementării MIE - Digital a fost oarecum întârziată, din cauza anumitor întârzieri în adoptare, a noutății programului și a caracterului inovator al anumitor subiecte (de exemplu, 5G pentru mobilitate conectată și automatizată). În consecință, proiectele din cadrul cererii de propuneri 1 au început în ianuarie 2023, proiectele din cadrul cererii de propuneri 2 au demarat la începutul anului 2024, proiectele din cadrul cererii de propuneri 3

[26] În conformitate cu primul program de lucru multianual din 2021, C(2021) 5791 final din 6 august 2021: Decizia de punere în aplicare a Comisiei privind finanțarea Mecanismului pentru interconectarea Europei și adoptarea programului de lucru multianual pentru perioada 2021-2027.

au fost lansate la începutul anului 2025 și se preconizează că proiectele din cadrul cererii de propuneri 4 vor fi demarate până la începutul anului 2026.

Cele trei cereri de propuneri din cadrul programului de lucru pentru perioada 2021-2023 au urmat calendarul de planificare „unul pe an”, cu angajamente bugetare globale foarte bune, în conformitate cu alocările financiare, în special pentru proiectele privind cablurile submarine prezentate în cadrul cererii de propuneri privind gateway-urile globale digitale.

În timp ce primele rezultate ale proiectului vor fi disponibile abia începând din 2025, se poate considera că portofoliul actual de proiecte respectă calendarul propus. După cele trei cereri inițiale de propuneri, MIE - Digital finanțează în prezent 117 proiecte care acoperă principalele sale subiecte, cu un buget total de peste 640 de milioane EUR.

VI. Concluzii și perspective pentru perioada rămasă din CFM

Întregul buget pentru MIE - **Transporturi** va fi angajat în 2025 și nu sunt planificate alte cereri de propuneri în cadrul actualului CFM, cu excepția cazului în care vor exista restituiri limitate de fonduri neutilizate de proiecte.

Toate proiectele selectate în cadrul cererilor de propuneri din cadrul MIE - Transporturi au o valoare adăugată europeană ridicată și ar trebui să contribuie la finalizarea rețelei TEN-T. În același timp, nevoile de investiții pentru rețeaua TEN-T rămân ridicate. Potrivit documentului de poziție al coordonatorilor TEN-T din aprilie 2024[27], investițiile totale necesare pentru finalizarea rețelei TEN-T centrale și a celei centrale extinse sunt de 845 de miliarde EUR în următorii 15 ani. Această sumă ține seama de toate noile cerințe adăugate în cursul revizuirii Regulamentului TEN-T. Numai pentru proiectele cu cea mai mare valoare adăugată a UE, suma rămasă care urmează să fie investită este estimată la aproximativ 210 miliarde EUR.

Contextul geopolitic actual impune cât mai rapid posibil investiții în proiecte de mobilitate militară care sporesc capacitatea de deplasare la scară largă a trupelor și a materialelor grele într-un termen scurt. Astfel de proiecte ar trebui puse în aplicare în mod coordonat între statele membre, pentru a permite o mobilitate transfrontalieră fără sincope.

În ceea ce privește componenta **MIE - Energie**, Comisia va continua să organizeze cereri de propuneri pentru PIC și PIR și pentru proiecte transfrontaliere în domeniul energiei din surse regenerabile până în 2027 și se preconizează că întregul buget va fi angajat până la sfârșitul programului. Valoarea adăugată ridicată a UE în cazul proiectelor MIE - Energie provine din contribuțiile acestora la integrarea piețelor interne ale energiei, la securitatea aprovizionării cu energie și la decarbonizarea sistemului energetic.

Potrivit unui studiu privind nevoile de investiții, publicat în ianuarie 2025[28], nevoile de investiții numai pentru proiectele transfrontaliere din domeniul energiei electrice și pentru conexiunile offshore se vor ridica în total la 130 de miliarde EUR în perioada 2024-2040.

[27] Conectarea Europei. O finanțare a transporturilor adaptată provocărilor viitoare. Documentul de poziție al coordonatorilor TEN-T.

[28] Comisia Europeană: Direcția Generală Energie, Finesso, A., Kralli, A., Bene, C., Goodall, F. et al., *Necesitățile în materie de investiții ale infrastructurii energetice europene pentru a permite decarbonizarea economiei – Raport final*, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2025.

Proiectele de cooperare transfrontalieră în domeniul energiei din surse regenerabile (**CB RES**) sunt esențiale pentru valorificarea asimetriilor în ceea ce privește potențialul de producție și de cerere și sunt deja esențiale pentru statele membre în care au fost epuizate toate posibilitățile de implementare la nivel național. Sprijinul UE este esențial pentru facilitarea unor astfel de proiecte, care implică cheltuieli de capital intensive și un nivel mai ridicat de complexitate și riscuri, de exemplu din cauza dificultății de a găsi acorduri de partajare a costurilor și a beneficiilor între statele membre.

Al doilea program de lucru **MIE - Digital** (2024-2027) se bazează pe rezultatele și lecțiile învățate în urma punerii în aplicare a primului program de lucru (2021-2023) și pe evoluția priorităților de politică în domeniul infrastructurii de conectivitate digitală. MIE - Digital va continua să sprijine conectivitatea de bază și subiectele 5G menționate mai sus, cu unele adaptări pentru cererile de propuneri legate de 5G, care sunt acum integrate în „proiecte-pilot 5G la scară largă” (începând cu cererea de propuneri 4, deschisă la 22 octombrie 2024).

Distribuirea planificată a bugetului de 865 de milioane EUR disponibil pentru perioada 2024-2027 acordă prioritate creșterii capacității, rezilienței și securității conectivității transfrontaliere a UE, cu o finanțare de 542 de milioane EUR pentru gateway-urile globale sau pentru cablurile submarine. O altă prioritate este continuarea implementării conectivității de ultimă generație pentru aplicații avansate și inovatoare, cu 205 milioane EUR pentru proiectele-pilot privind tehnologia 5G. Un buget de 90 de milioane EUR a fost alocat pentru implementarea conexiunilor de comunicații cuantice transfrontaliere între statele membre.

Lucrările privind **evaluarea la jumătatea perioadei a MIE pentru perioada 2021-2027** sunt în curs, pentru a analiza mai detaliat programul MIE. A fost lansat un studiu de sprijin, iar în noiembrie 2024 Comisia a publicat „Cadrul de monitorizare și evaluare” [SWD (2024) 276][29].

[29] Document de lucru al serviciilor Comisiei. Cadrul de monitorizare și evaluare pentru Mecanismul pentru interconectarea Europei 2021-2027.